

BRUKSHUND ELLER UTSTILLINGSHUND

To sider av samme sak?

Tekst: Line Løv

Foto: Anne-Katrine Kroken

Opprinnelig var en siberian husky en utrolig god sledehund som var mye lettere enn de sledehunder man hittil hadde brukt i Alaska. Siberian huskyen hadde kraft, styrke og hurtighet, i tillegg til et meget vennlig gemytt. Standarden ble laget på grunnlag av de daværende beste trekkhundene. Disse hundene skulle trekke lett last i moderat tempo over lange avstander.

Siberians vs alaska huskyer

Mange deler en oppfatning om at siberian husky aldri kan hevde seg i konkurranse med alaskan huskyer. Jeg mener at det helt klart er mulig, i hvert fall innenfor noen distanser. Det er ikke lett å avle gode sledehunder. Det krever at man legger ned mye arbeid i hundene og masse tid bak sleden. En rekke kenneler og kjørere gjør dette. Enten i form av trening opp mot konkurransekjøring, eller ligger dagevis på fjellet. De nedlegger et enormt arbeid i hundene og avler kun på det som er bra nok. Uansett hva man mener om siberians vs alaskans er det viktig å beholde funksjonaliteten til siberian huskyen som trekkhund. Her er det ingen snarveier, man lykkes kun dersom man arbeider målbevisst og aktivt.

Er utstilling halve avlsarbeidet?

En siberian husky er så mye mer enn utseendet. Siberian husky skal være nøysom, robust, hardfør, den skal ha god arbeidslyst, gode poter, god pels,

et vennlig gemytt, skal ikke være aggressiv mot andre hunder, selvstendig men allikevel myk. Den har et vesen og en rekke egenskaper som skiller den fra andre polare raser og blandingshunder. Alt dette og mer til gjør siberian huskyen til en siberian husky. I tillegg kommer gode trekkeegenskaper og utseende. Å kun fokusere på utseende er en sterk forenkling av den komplekse hunden som en siberian husky er. Dersom alt vi som oppdrettere behøvde å tenke på var om våre avkom ikke fikk for mye hvitt, hadde riktig fargekombinasjon etc så hadde vårt arbeide blitt enklere. Som oppdrettere skal vi forsøke å bevare (eller forbedre) alle de gode egenskapene som allerede ligger i vår rase; gemytt, funksjonalitet, polare egenskaper og utseende.

Er utstillingsdommere idealister?

Mange sier at dommere er idealister. De ofrer mye av sin fritid, og reiser land og strand rundt. I tillegg til å være idealister, er også utstillingsdom-

mere personer som sitter med verv i hundeklubber, er jaktprøvedommere, kanskje er funksjonærer på løp, agility-konkurranser, lydighetskonkurranser og utstillinger osv. Alt arbeidet som blir nedlagt av frivillige i forbindelse med de mange tusen aktiviteter hvert år blir gjort ut av idealisme og genuin hundeeinteresse. Men det at noen er idealister, betyr ikke det samme som at man ikke kan stille spørsmål ved de forskjellige dommers interesse for å bevare og forbedre rasen siberian husky. For de dommere som er interessert i rasens store variasjon ville det ha vært svært lærerikt å ha sett hundene på en spesialutstilling. I min tid i styret tror jeg at jeg kan notere en (1) henvendelse fra en dommerelev om å komme på vår spesialutstilling for å se og lære... På vår spesialutstilling er det vanligvis en dommer som er spesialist på rasen som dømmer, derfor skulle man jo tro at de som var interessert i å dømme rasen ville se en slik dommer i aksjon.

Anatomi, sunnhet og funksjonalitet

Det sies at utstillingsdommere er eksperter på anatomi, sunnhet og funksjonalitet. Dette er mye mulig. Jeg har ikke selv gjennomgått dommerkurs, så jeg vet ikke hva man lærer. Utstillings-

dommere har helt sikker god kunnskap på anatomi og en sunn bygning. Funksjonaliteten til rasen siberian husky er å være en trekkhund – det er det ingen som betviler. Vil det ikke da være naturlig å i hvert fall en gang i blant se funksjonaliteten i praksis?

Ekspert på sunnhet?

Utviklingen av en rekke raser har vist at å kun stole på utstilling og dommerenes ekspertise om sunnhet kan være katastrofal. Både når det gjelder bruksegenskaper og for hunden selv. Man kan jo ramse opp en rekke raser hvor de blir mer eller mindre defekte i skjønnhetens tegn. Hunder som knapt kan puste, eller føde selv, eller gå normalt. Hud-, øye-, skjelettproblemer er bare noen av lidelsene dyrene er påført. Flere og flere raser får en bruksversjon og en utstillingsversjon. Men hva ønsker man egentlig å oppnå med dette?

Rasetypiskhet

Hvis vi regner gemytt som en viktig del av siberian huskiens rase, vil jeg påstå at noen dommere ikke tar hensyn til standarden. Jeg har selv stått ringside og sett at dommere ikke legger vekt på aggresjon mot andre hunder. Aggresjon er en diskvalifiserende feil. Jeg har også stått ringside og sett hunder bli trukket en premiegrad på grunn av reserverthet. Nå kan man selvfølgelig diskutere hva den enkelte legger i begrepet ”noe reservert”. Men dette er ikke en feil i følge standarden. Bør ikke gemytt bedømmes på lik linje med andre tillatte egenskaper eller feil i standarden? Siberian huskiens gode gemytt er jo noe av det vi trekker frem når vi blir spurt hvorfor vi valgte denne rasen. Da oppleves det som merkelig at hunder som viser tydelig aggresjon ikke blir trukket i premiegrad. Jeg har opplevd at selv aggresjon mot dommeren ikke har fått betydning for premieringen. Nå skal det sies at dette var en utenlandsk oppdretter, og utstiller som vant var også utenlandsk. Men standarden er da lik i alle land?? Noen utstillere opplever å høre at deres siberian husky har feil farge eller ikke rasetypiske tegninger. Dette er feil i henhold til standarden, hvor alle farger og tegninger er tillatt. Det står til og med at det kan dukke opp tegninger, spesielt hodetegninger, som er svært uvanlig på mange andre raser.

Hvorfor tar ikke dommere hensyn til dette?

Typedømming

Mange bruker mye tid på å trene sine hunder for utstilling, men man når aldri helt opp. Dette til tross for at hunden er riktig i henhold til standarden. Mange dommere synes kanskje denne type siberian huskyer er litt luftige eller lettere. Men det står faktisk i standarden at siberian skal være lett og i hvert fall ikke gi et tungt inntrykk.

Jeg har opplevd å ikke kunne se forskjell på en malamute tisper og en siberian hannhund. Disse to rasene skulle da stå relativt langt fra hverandre med tanke på at de er i hver sin ende av vektskalaen innen de polare spiss-hundrasene. Bygningsmessig er de også i utgangspunktet veldig forskjellige. På bilder fra en del reklame, amerikanske magasiner og kalendere har jeg også fått problemer med å skille mellom disse to rasene. I disse tilfellene er det siberian huskyen som har mistet sitt rasepreg. De gir et tungt og bamsete inntrykk langt fra den ulve- og revelignende elegansen som forbindes med den opprinnelige siberian husky. Kvalitetsbedømmingen skal være i henhold til standarden; har hunden store eller mindre avvik fra idealet i standarden? Når man kommer til bedømmingen av hvilken hund som skal få CERT og bli BIR/BIM så spiller selvfølgelig smak og behag inn, det samme gjelder hvordan hunden viser

seg den dagen. Men selve kvalitetsbedømmingen burde være nogenlunde rett fram. Enten har hunden stort avvik fra standarden eller ikke. Av og til blir jeg forundret over at det kan slås ned på en feil hos en hund, men at den samme feilen oversees hos en annen hund. Er dommerne for dårlig til å se samme feil hos hunder av forskjellig utseende? Eller er det typedømming ute og går? Noen hunder blir rett og slett for strengt/mildt bedømt?

Objektiv kvalitetsbedømming

Hvis kvalitetsbedømmingen skal være objektiv, hvorfor slår da kritikkerne så til de grader forskjellig ut hos enkelte dommere? Da jeg begynte å stille ut mine siberian huskies var jeg realistisk nok til å innse at individer fra kjørekenneler sjeldent blir best i rase. Derimot var jeg naiv nok til å tro at dommerne er objektive i sin kvalitetsbedømming. Det vil si at de holder seg til standarden når de deler ut sløyfene. Jeg vil påstå at i enkelte tilfeller, kanskje flere enn man liker å tro, så er smaken til dommeren avgjørende allerede her. Jeg kan bruke min egen hund som et eksempel. Jeg påstår ikke at denne hunden er av Certkvalitet – for det er hun absolutt ikke. Hun har blant annet steil skulder og litt kort pels. Her følger utdrag fra tre kritikker. Den ene er som junior (og jeg er klar over at juniorer blir bedømt mildere enn unghunder).

Rikke Bergendahl på utstilling. Foto: Saskia Mämpel

”14 mnd gammel tise av meget god type. Rasetyrisk formet hode. For alderen godt utviklet kropp. Steil skulder/overarm. Gode vinkler i bakben. Meget godt hårlag og gemytt.” Premiering: 1. JKK.

”Bra størrelse. Meget god type. Godt kjønnspreg, ennå litt uferdig, trenger å få mer kraft. Stram overlinje, bra kryss, steil front. Velvinklet bak. Bra pelsstruktur. Godt gemytt.” Premiering 1. AUK.

”God type. Noe uutviklet hode, bra øyne, ører. Bra hals, rygg, beinstamme. Uutviklet, grund brystkorj. Brandt kors. Bra tasser. Urfelld pels, bra svans.” Premiering: 3. AUK.

At dommerne vektlegger noe forskjellig i forhold til standarden får så være. Alle hadde klart å få med seg det steile skulderpartiet. Men jeg synes at det er litt langt sprang fra rød sløyfe til å være nærmest ikke rasetyrisk (gammel bedømming – før 2011). Dette skal jo være den objektive kvalitetsbedømmingen! Den som tar utgangspunkt i standarden og ser på feil og mangler i forhold til idealet. Ikke den bedømmingen som sier noe om hvilken hund som var best i dag (CERT/BIR/BIM).

Egenskaper i ringen

Det er ikke bare å hive hunden inn i en utstillingsring og så forvente at dommeren skal se hvor bra hunden var på fjorårets løp eller hvor god appetitt den har etter 30 mil. Disse egenskapene bedømmes under helt andre forhold, og mest sannsynlig av hundeeieren selv... Det krever helt klart en del trening i å få hunden til å vise seg fint og strekke skikkelig ut i ringen. Dette er selvfølgelig utstillerens ansvar. Å troppe opp med en hund som verken er stelt (ser ut som et loslitt lappetepp) og som er så usikker på seg selv at dommeren verken kan ta på den eller se den bevege seg gir ikke et godt første inntrykk hos dommeren. Det er også lett å forstå at en slik hund er vanskelig å kvalitetsbedømme for en dommer, særlig en allrounddommer. Men dommerne skal fortsatt dømme etter standarden. De skal fortsatt se etter funksjonalitet. De kan ikke se bort i fra dette..

Hva kan Norsk Siberian Husky Klubb, kenneler og hundekjørere gjøre? Klubben bør ha en god dialog med dommere gjennom avlskonferanser. Dette er et ypperlig fora for å utdanne dommere. Her kan de se mangfoldet i rasen, og klubben kan vise fram funksjonalitet både i praksis og på video.

Dommere som ofte dømmer siberian husky men som ikke har kjørt hund selv, kan man invitere med på turer hvor de får sett gode hunder i aksjon. Klubben kan sette krav om bruksmeritering på i hvert fall en av foreldrene for at valpene skal bli formidlet via Huskybladet eller nettsidene. Klubben kan sågar bruke bruksmeritering for å oppnå utstillingschampionatet. Kanskje bør man stille ut flere kjørehunder? Dommerne bør bli vant til å se kjørehunder på ”vanlige” utstillinger og ikke bare vår spesialutstilling. Kan lokallagene arrangere ringtreningkurs? Så man kan få trent litt med hunden sin og lære å stille den riktig. Og ikke minst at hunden blir vant til ”ringen” og å bli håndtert av andre (les dommer).

Siberian huskyer må være synlige Klubben kan også fronte Norsk Kennel Klubs Hundesport for å få inn mer stoff om hundekjøring og med bilder vise fram mangfoldet. Vi kan oppfordre flere kenneler og hundekjørere til å være med på Dogs4All og Villmarksmessen med hundene sine for å vise fram mangfoldet i rasen vår. Ikke minst kan vi bruke trekkhundprøven aktivt og sende inn løpsresultater. ■

Line Løw på NSHKs vintersamling 2009. Foto: Kari Hope